

West-Vlaanderen 2000

Een strategie voor economische ontwikkeling

Prof. Dr. N. Vanhove, Directeur-Generaal GOM-West-Vlaanderen

Inleiding

Begin december werd zowel te Brussel als te Brugge de studie 'West-Vlaanderen 2000' aan de pers voorgesteld (1). Het is niet gemakkelijk, zomet onmogelijk, in enkele bladzijden de volledige inhoud van een dergelijk omvangrijk werk voor te stellen, temeer daar elk van de twaalf analysehoofdstukken in wezen een samenbundeling inhoudt van een ruimere analyse.

De opbouw van de studie is gebaseerd op meerdere hoekstenen. Uitgangspunt is het geografisch milieu dat het omgevingskader schetst maar ook potenties aanreikt.

De bevolkingsomvang en -structuur is een basiselement dat bepalend is voor velerlei behoeften. De bevolkingsevolutie met de samenstellende componenten is richtinggevend voor heel wat toekomstige elementen. Een van de primaire behoeften is de huisvesting. In de analyse wordt dan ook de passende aandacht gegeven aan alle elementen, kwantitatief en kwalitatief, die medebepalend zijn voor een adequaat aanbod van woningen. Welvaartskreatie is sterk afhankelijk van een goed evenwicht tussen aanbod van arbeid en vraag naar arbeid. In deze kontekst is inzicht in de arbeidsmarkt, nu en in de toekomst, van fundamenteel belang.

Elk van de economische sectoren, als aanbrenners van werkgelegenheid en inkomen, wordt dan ook diepgaand geanalyseerd: land- en tuinbouw, visserij, industrie en bouwbedrijf en de heterogene maar ononderbroken groeiende tertiaire sektor. Zij worden, met het oog op het optimaliseren van de potenties, ook afgetast naar hun zwakten en sterkten. Voor West-Vlaanderen is de toeristische sektor een duidelijke troef, evenwel erg kwetsbaar, met interrelaties naar aspecten van ruimtelijke ordening, milieu en verkeer. Dit impliceert een konfrontatie van belangen en een duidelijke normering bij het afwegen van sociaal-economische kosten en baten.

Het optimaal benutten van potenties, aanwezig via het geografisch milieu en in de onderscheiden economische sectoren, houdt in dat aan vereisten van bereikbaarheid en mobiliteit wordt voldaan. De verkeersinfrastructuur is een wezenlijk structurerend gegeven. Deze verkeersinfrastructuur moet evenwel dienend zijn en aspecten van milieu en leefbaarheid honoreren. Een bijzonder element is de telematica als infrastrukturelement van de toekomst.

Als randvoorwaarden tot mogelijke groei en welvaartsvorming en als elementen van het welzijn zelf, hebben diverse openbare nutsvoorzieningen, zoals elektriciteit, gas, drinkwater, waterzuivering en afvalstoffenverwerking, een stijgende betekenis. Deze elementen kregen in de studie overeenkomstige aandacht.

Van onderhavige sociaal-economische analyse wordt in het laatste hoofdstuk een syntese gebracht. Het sleu-

telement is de opbouw van de strategie om de doelstellingen te bereiken, rekening houdend met sterkten en zwakten, met opportuniteiten en bedreigingen. Bij de strategie worden ook concreet de bouwstenen aangegevoerd om tot uitvoering te kunnen komen.

Belangrijk is de optiek waarin elk van de hoofdstukken werd uitgewerkt. Het is een toekomstgerichte studie met een strategisch plan als resultante in het achterhoofd. Als tijdshorizon werd de eeuwwisseling voorgesteld. Voor het opmaken van het strategisch plan werd gebruik gemaakt van de SWOT-analyse. SWOT staat voor 'Strengths, Weaknesses, Opportunities en Threats'. Of met andere woorden er werd naar gestreefd om zoveel mogelijk de sterkten, doch ook de zwakten, de opportuniteiten zowel als de bedreigingen te onderkennen.

De doelstellingen 2000

De doelstellingen van de Westvlaamse economie voor het laatste decennium van deze eeuw kunnen onder vier titels worden samengevat, met name: (a) volledige werkgelegenheid, (b) een hoogwaardige tewerkstelling, (c) een inhaalbeweging inzake de toegevoegde waarde per kapita en (d) het optimaliseren van het woonklimaat. Dit zijn zeer algemene doelstellingen die door het formuleren van objectieven een meer concrete inhoud krijgen.'

Hoewel de bevolkingsgroei gedurende de jaren negentig beperkt zal blijven tot ongeveer 9.000 personen of 0,8% over een periode van 10 jaar, zal de beroepsactieve bevolking nog verder groeien. Uit hoofde van de groei van de actieve bevolking is er een vermeerdering van het arbeidsaanbod te verwachten met 18.000 eenheden. De toename heeft voor 85% betrekking op de vrouwelijke beroepsbevolking. Vermeerderd met de effectieve reserve in de werkloosheid en in de pendel leidt dit tot een tewerkstellingsobjectief van 30.000 personen. Hierbij is nog geen rekening gehouden met het verlies van jobs in de bestaande industriële ondernemingen, het bouwbedrijf, de landbouw en de tertiaire sektor die inherent zijn aan de dynamiek van het economisch leven. Vooral in de industriële ondernemingen zal de rationalisatie verdergaan. Uit dien hoofde mag worden gerekend op een bijkomende 30.000 nieuwe arbeidsplaatsen in de laatste decade van deze eeuw. Dit brengt het uiteindelijk tewerkstellingsobjectief tot circa 60.000 eenheden. De globale doelstelling, samen met de interne verschuivingen, vormen een uitdaging voor de streekont-

(1) Vanhove N., Theys J., met medewerking van Boerjan P., Callens J., De Keyser R., De Proost J., Hemschoote J., Lammerant J. en Tavernier P., 'West-Vlaanderen 2000. Een strategie voor economische ontwikkeling', Brugge, 1990, 467 blz.

Dr. N. Vanhove / Dr. J. Theys

West-Vlaanderen 2000

*Een strategie
voor
economische ontwikkeling*

Westvlaams Economisch Studiebureau

WES

wikkeling in West-Vlaanderen. Naar verhouding zal dit tewerkstellingsdoel het grootst zijn in de arrondissementen van de Westhoek en het Oostendse.

West-Vlaanderen leidt geen geïsoleerd bestaan. Zowel binnenlandse als intra-Europese migratiestromen kunnen de algemene balans gunstig of ongunstig beïnvloeden. Toch kan het niet de bedoeling zijn de vraag naar arbeidskrachten zo te stimuleren dat ze het arbeidsaanbod overtreft. De homogeniteit van de arbeidsmarkt heeft ook zijn waarde.

Een hoogwaardige tewerkstelling houdt in dat het niveau van de betrekkingen wordt opgetrokken. Dit kan niet beperkt blijven tot meer tewerkstelling van universitair en industrieel ingenieurs. Het betekent ook meer jobs voor afgestudeerden van het hoger onderwijs en van technici in het algemeen en dit op basis van hun kwalificatie. De strategische paden die verder aan bod komen, leiden hiertoe.

Een betere tewerkstelling is op zichzelf reeds een stap naar een hogere toegevoegde waarde per hoofd van de bevolking. Dit is echter niet voldoende. Er zullen verschuivingen gebeuren inzake de economische activiteiten en de aard van de producten en diensten die worden geproduceerd. Globaal genomen moet als doel worden gesteld dat vóór de eeuwwisseling het inkomenniveau van het Rijk wordt gehaald.

De optimalisering van het woonklimaat is een doelstelling met grote draagwijdte en betekenis. Ze houdt ook direkt verband met het leefmilieu. Het welzijn van de eigen bevolking komt hierbij op de eerste plaats aan de orde. Doch ook om zuiver economische redenen is het verbeteren van het woonklimaat uiterst wenselijk. Een goed woonklimaat heeft een positieve invloed op de produktiviteit. West-Vlaanderen heeft daarenboven in het kader van de toeristische sektor een speciale verantwoordelijkheid ter zake. Tenslotte wordt het woonklimaat meer en meer in overweging genomen bij de vestiging van ondernemingen.

Ongelijke groei van bevolking, beroepsbevolking, gezinnen en woningbehoeften

Hiervoor werd erop gewezen dat de bevolkingsgroei zeer beperkt zal zijn. De toename over de laatste decade van deze eeuw zal amper 0,8% bedragen. Dit geldt, met uitzondering voor het arrondissement Veurne, voor alle arrondissementen:

Arrondissement	Index bevolking (eind 1990=100)	Index beroepsbevolking (1990=100)
Kortrijk	101,0	103,0
Brugge	101,4	104,8
Roeselare	100,3	101,0
Oostende	99,9	104,9
Ieper	99,6	103,9
Tielt	100,9	102,6
Veurne	105,0	111,6
Diksmuide	98,0	100,5

Veelal wordt de bevolkingsstagnatie automatisch doorgetrokken naar de beroepsbevolking, de evolutie van de gezinnen en de huisvestingsbehoeften. Dit is ech-

ter een te simplistische en zelfs verkeerde redenering.

De groei van de beroepsbevolking is weliswaar eveneens beperkt doch groter dan de vermeerdering van de bevolking. Voor West-Vlaanderen bedraagt de verwachte groei 3,8%. Ter zake is er slechts één uitschieter, met name opnieuw het arrondissement Veurne.

Voor de ontwikkeling van het aantal gezinnen is het beeld reeds verschillend. Het aantal gezinnen zal in de periode 1990-2000 groeien van 425.000 in 1990 tot 458.000 in 2000 of een aangroei van 7,6%. Dit is echter het gemiddelde van uiteenlopende tendensen in functie van de leeftijdsklasse van het gezinshoofd:

Leeftijd gezinshoofd	Index (1990=100)
Minder dan 30 jaar	85,0
30-55 jaar	114,0
55-65 jaar	96,0
65-80 jaar	120,5
80 jaar en meer	105,2

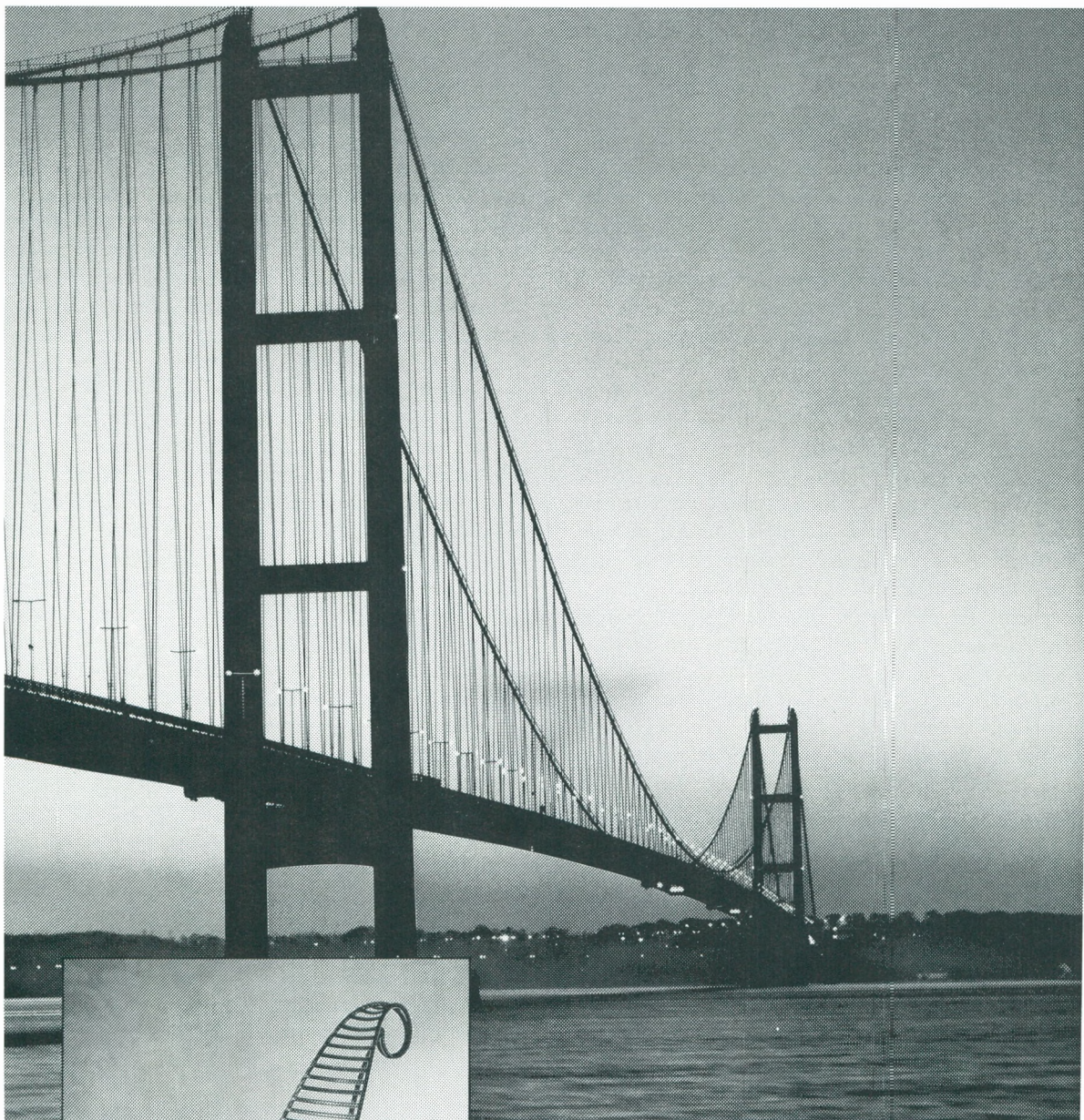
De aangroei van het aantal gezinnen zal in absolute cijfers het grootst zijn in de arrondissementen Kortrijk en Brugge.

	1990-95	1995-2000
Brugge	+4.300	+3.100
Diksmuide	+ 460	+ 360
Ieper	+1.430	+1.180
Kortrijk	+5.200	+3.800
Oostende	+2.300	+1.600
Roeselare	+2.170	+1.760
Tielt	+1.350	+1.170
Veurne	+1.290	+ 830
West-Vlaanderen	+18.500	+13.800

Dit houdt meteen een belangrijke indicatie in voor de woningbehoeften. In functie van de gezinsverlatingstrend zal de totale woningbehoefte voor de periode 1990-2000 oplopen tot circa 51.000 eenheden inzake nieuwbouw en 42.000 woningen inzake verbeteringsbouw. De nieuwbouw zelf kan worden opgesplitst in circa 33.000 eenheden uit hoofde van de demografische ontwikkeling en circa 18.000 als vervangingsbouw. Hierin zijn niet begrepen de tweede verblijven (vooral belangrijk voor de Kustzone). Per arrondissement geeft dit volgend beeld:

	Demografische behoefte	Vervangings- bouw	Verbeterings- bouw
Kortrijk	9.200	4.600	10.000
Brugge	7.600	5.200	10.200
Roeselare	4.000	1.900	4.900
Oostende	4.000	1.700	4.600
Ieper	2.600	1.600	4.800
Tielt	2.600	1.700	3.000
Veurne	2.200	900	2.500
Diksmuide	800	700	2.000

KWALITEIT IS DE DRAAD DIE ALLES VERBINDT.

JWT-Business Communications

Of het nu om een stoel of een hangbrug gaat, de kwaliteit van de Bekaertdraad verbindt alles met elkaar. In alle domeinen waar men staaldraad nodig heeft, dringt haar technologisch leiderschap zich op want Bekaert kiest duidelijk voor een beleid van Integrale Kwaliteitszorg (IKZ). De 18000 werknemers van de Bekaertgroep staan daar borg voor.

@ BEKAERT
Wereldleider in staaldraad.

Hieruit kan men afleiden dat binnen West-Vlaanderen het huisvestingsbeleid met verschillende intensiteit moet georiënteerd zijn op sanering van het woningbestand, enerzijds, en op uitbreidingsbouw, anderzijds. Dit is de resultante van zowel initiële verschillen in de kwaliteit van het bestaande woningbestand als van verschillen in het groeitempo van het aantal gezinnen (demografische behoefte).

De troeven

Een belangrijke troef is zeker het *ondernemersinitiatief*. De streek kan bogen op een weefsel van kleine, middelgrote en grote ondernemingen. Naar verhouding is het klein- en middelgroot bedrijf in West-Vlaanderen sterk vertegenwoordigd. De jaren tachtig hebben uitgewezen dat zulks een sterkte is. Doch er zijn ook nog andere indicaties in deze richting. De verschuiving van de traditionele landbouw naar de intensieve veeteelt en de merkwaardige ontwikkeling van de tuinbouw en de groentenverwerkende industrie zijn niet mogelijk zonder ondernemersinitiatief. In dezelfde richting wijzen de grondige structuurwijzigingen binnen de textielsector. De overgang van de vlasnijverheid naar andere textielbranches en naar de leem- en spaanplatenindustrie is geschied zonder overheidssteun. Jute-ondernemingen zijn overgestapt naar de kunststoffensektor.

Ook het succes van de bedrijvencentra in West-Vlaanderen was niet mogelijk zonder een gevestigde ondernemerstraditie bij de bevolking.

Een tweede troef schuilt in de produktiefaktor arbeid. De *werkhouding van de bevolking* is zeer positief. De bevolking is zich bewust dat welvaart wordt verdiend. Het goede sociaal klimaat binnen West-Vlaanderen is gekend en is voor een ruim gedeelte terug te voeren tot de werkhouding en de relatieve sterke positie van de KMO.

Een derde troef heeft betrekking op de *geo-ekonomische* ligging binnen de Europese Gemeenschap. De ligging tussen de grote agglomeraties van Greater-Londen (in wezen Zuid-Oost Engeland), de Randstad Holland, Nordrhein-Westfalen en de Rijzelse agglomeratie, samen met de nabijheid van de as Brussel-Antwerpen houden grote marktpotenties in.

Van even grote betekenis is echter de maritieme ligging. De geo-ekonomische troef kan niet anders dan versterken door het tot stand komen van de groeidriehoek Calais-Rijzelse-Zeebrugge. Hierop wordt verder teruggekomen.

Dit leidt meteen tot een vierde troef van West-Vlaanderen, met name de *potenties en de ontwikkeling van de haven van Zeebrugge*. De uitbouw van de achter- en voorhaven, beide in volle ontwikkeling, maken van Zeebrugge een polyvalente diepzeehaven in de ware betekenis van het woord. Zeebrugge is of wordt een leidende haven zowel inzake containertrafiek en short-sea trafiek op Groot-Brittannië (zie ro/ro-trafiek), als inzake bulkgoederen (onder meer kolen en ertsen). De energiefunctie is er reeds gevestigd en de industriële functie blijft potentieel aanwezig. De gemakkelijke toegang van de grotere schepen, de bestaande en in uitvoering zijnde infrastructuur en de capaciteit als snelhaven maken van Zeebrugge een ware hub-haven op het Europese kontinent.

Een vijfde sterkte van West-Vlaanderen schuilt in wat in de ekonomische vakliteratuur wordt genoemd de *'external economies'*. Deze laatste zijn belangrijk ten aanzien van de vestiging van ondernemingen. Een paar voorbeelden illustreren dit. De streek beschikt over een ruim net van toeleveringsbedrijven in de sektoren metaal, elektrotechniek en kunststoffen. De algemene ekonomische infrastructuur, zowel op het vlak van de verkeersmodi als inzake bedrijventerreinen en technische scholen is — alhoewel voor verbetering vatbaar — een steun voor het bedrijfsleven.

De grotere zorg voor het leefmilieu, de toenemende urbanisatie en de problemen op het vlak van de mobiliteit, hebben de houding ten aanzien van de te grote steden grondig gewijzigd. Met de genoemde problemen wordt de streek niet gekonfronteerd. West-Vlaanderen steunt op een net van meerdere middelgrote en kleine steden, onderling goed met elkaar verbonden en met goede toegang tot de grotere agglomeraties in West-Europa. Dit heeft tot gevolg dat *West-Vlaanderen de voordelen heeft van de grote stad doch niet de nadelen*. Het woonklimaat is er in algemene zin goed te noemen. Dit wordt nog versterkt door de aantrekkingskracht van de kust en de waardevolle natuurlandschappen in de Westhoek, de Polders te noorden van Brugge, de boszone ten zuiden van Brugge en de Scheldestreek. In het kader van het aantrekken van nieuwe activiteiten, in het bijzonder high tech-activiteiten, is deze troef zeer waardevol.

Een laatste en zevende algemene troef is van institutionele aard. In de naoorlogse periode heeft de *Provinciale Overheid* een aantal *katalysatoren* ontwikkeld die een belangrijke rol hebben gespeeld in de ekonomische opgang van de provincie en die in de toekomst een motorische funktie zullen blijven uitoefenen.

Tot deze katalysatoren behoren vooral het Provinciaal Onderzoek- en Voorlichtingscentrum voor Land- en Tuinbouw te Beitem, de Vormingsinstituten en Westtoerisme.

De algemene ekonomische uitbouw van West-Vlaanderen werd ondersteund door de WER-WES, later de GOM-WES.

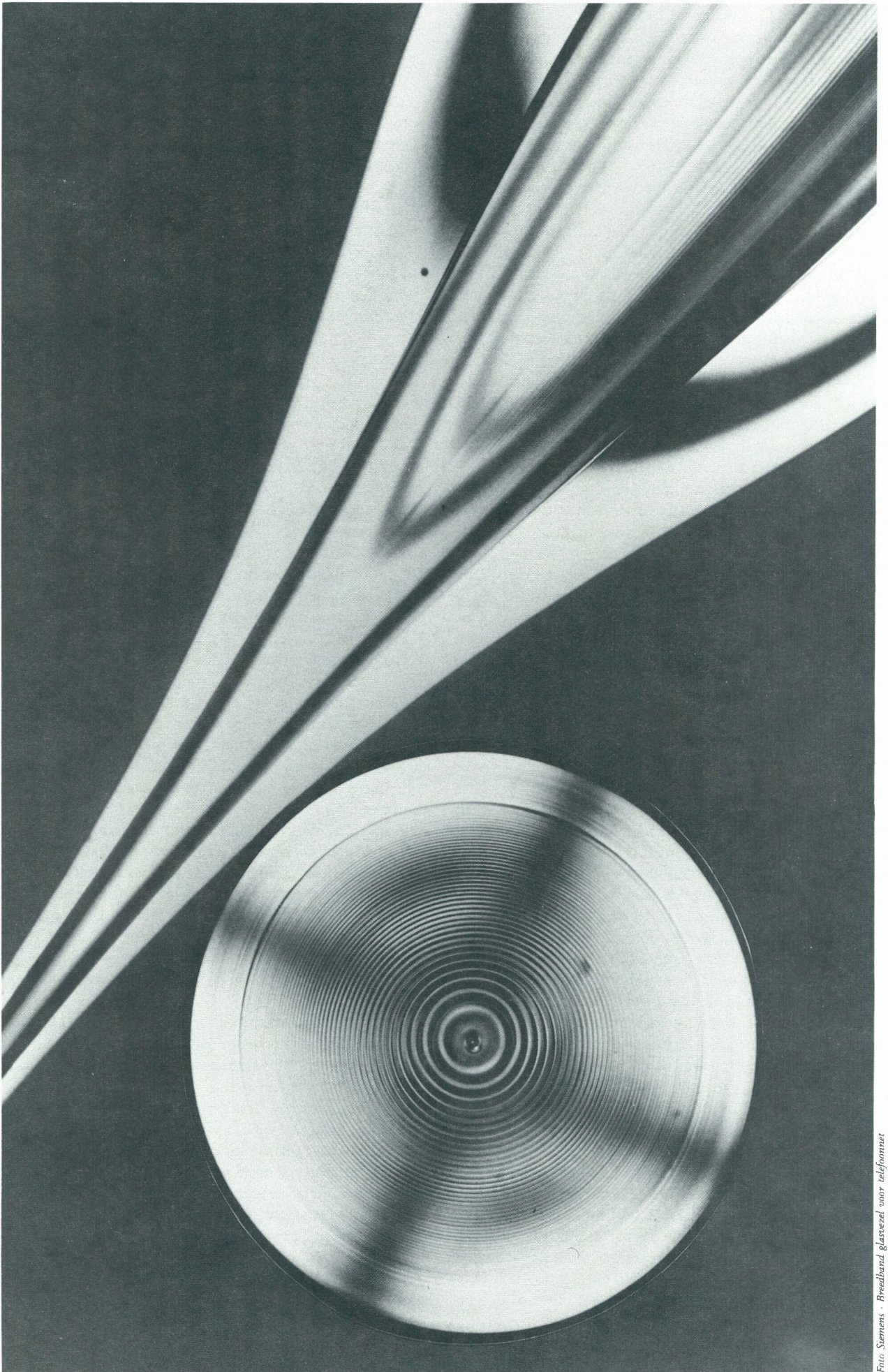
Deze zeven sterke punten vormen de hoekstenen voor het uitwerken van een strategie voor het jaar 2000.

Zwakten

Zoals elke onderneming moet een streek zich afvragen: welke zijn mijn zwakten? Zeven elementen kunnen een handicap betekenen in de toekomst:

- (a) het ongelijk ekonomisch ontwikkelingsniveau binnen de provincie;
- (b) de onvoldoende groeikracht van de industriële structuur;
- (c) de structuurproblemen van het kusttoerisme;
- (d) de onvoldoende inschakeling op het waterwegennet;
- (e) de onaangepaste watervoorziening;
- (f) de overnamedruk op de KMO's;
- (g) de afwezigheid van West-Vlaanderen in de besluitvorming.

Zeven sterkten en zeven zwakten, het lijkt op een volkomen symmetrie. Dit is echter niet het geval. De troeven hebben globaal genomen een grotere kracht dan de opgesomde problemen. Zoniet ware de opgaande trend van West-Vlaanderen in de naoorlogse periode niet

te verklaren. De zwakten houden echter een waarschuwing in waar de onderneming 'West-Vlaanderen' in het komende decennium rekening moet mee houden.

Op een paar zwakten willen we even dieper ingaan. Een zwakte is zeker het *ongelijk economisch ontwikkelingsniveau binnen de provincie*. De Westhoek heeft zijn achterstand nog niet volledig opgehaald terwijl het arrondissement Oostende bij het begin van de jaren negentig het zwakste subgewest vormt. Weliswaar heeft de Westhoek zijn positie duidelijk weten te verbeteren. Meerdere voorstellen in deze studie kunnen tot een verandering leiden in het arrondissement Oostende.

Een andere zwakte houdt verband met de *industriële structuur*. West-Vlaanderen is relatief ondervertegenwoordigd inzake kansrijke sectoren. De uitgevoerde analyse wijst op een aandeel van 31,4% inzake kansrijke sectoren voor West-Vlaanderen tegenover 45,7% voor Vlaanderen. Hoewel Vlaanderen niet als het ideale referentiekader mag worden beschouwd en hoewel elke methode of indeling aangevochten kan worden, is het verschil toch voldoende groot om hieraan niet voorbij te gaan. De kwetsbaarheid van de industriële sektor blijkt ook uit de relatief sterke aanwezigheid van meerarbeidsintensieve sectoren die de mededinging ondergaan van de opkomende nieuwe industrielanden en van de Centraal- en Oosteuropese landen.

Een belangrijke handicap houdt verband met de *onvoldoende aanwezigheid* van West-Vlaanderen in de *besluitvorming* op nationaal en Vlaams politiek vlak en binnen de nationale en Vlaamse sociale organisaties en grote parastatalen.

West-Vlaanderen zal echter op zijn hoede moeten zijn voor een Vlaams centralisme dat in de plaats treedt voor een Belgisch centralisme.

Opportunities

Een aantal externe factoren kunnen West-Vlaanderen in de komende jaren positief beïnvloeden. De eerste opportuniteit die zich aandient is zeker de Europese interne markt. Onze ondernemingen zijn in doorsnee goed gewapend om de groeiende concurrentie in deze eenheidsmarkt aan te kunnen. De vermindering van de technische belemmeringen zal voor sommige ondernemingen marktverruimend werken. Bijkomend zijn er andere positieve impulsen te verwachten. De penetratie van ons land en de buurlanden op de Britse markt en vice versa, heeft zeker nog niet het maximaal peil bereikt. Brussel als hoofdstad — althans de facto — van Europa, zal als katalysator fungeren voor het aantrekken van hoofdkwartieren van Europese en buitenlandse ondernemingen.

Het mag paradoxaal klinken dat het streven naar een Europese eenmaking het streek-bewustzijn heeft aangescherpt. Dit is zeer sterk het geval voor Frankrijk. Het heeft ook geleid tot een toenadering van de Nord in Frankrijk en de provincie West-Vlaanderen. Op 16 oktober 1989 werd tussen het Département du Nord en de provincie West-Vlaanderen een protocol ondertekend tot samenwerking op het vlak van economische bedrijvigheid, permanente vorming, cultuur, toerisme, leefmilieu en ruimtelijke ordening. De geest van het protocol bevat in wezen de kiemen voor een nauwere samenwerking tussen de Région du Nord en West-Vlaanderen.

Een derde opportuniteit moet worden gezien in het kader van de *kanaaltunnel en het Europese net van supersnelle treinen*. In de onmiddellijke nabijheid van West-Vlaanderen zullen in de nabije toekomst twee belangrijke verkeersknooppunten ontstaan. Calais wordt een draaischijf op het Europese vasteland, terwijl Rijsel zich aandient als het SST station voor West-Vlaanderen. Boven werd reeds gewezen op de troef Zeebrugge die in de jaren negentig wellicht de groeihaven van Europa wordt. Wanneer deze drie groeipunten op kaart worden geplaatst, integreert West-Vlaanderen zich hierin volledig. De ligging te midden van deze drie groeipolen houdt ruime mogelijkheden in voor het aantrekken van industriële ondernemingen, doch ook op het vlak van het opwekken van belangstelling voor distributiecentra.

Bedreigingen

Tenslotte zijn er externe factoren die een bedreiging kunnen inhouden voor West-Vlaanderen. 'West-Vlaanderen 2000' wijst een negental domeinen aan:

- (a) geleidelijke verzwakking van het Europees landbouwbeleid;
- (b) lokalizatieverschuivingen van loonintensieve produktieprocessen;
- (c) de noord-zuid verschuiving binnen Europa;
- (d) individualisering binnen de maatschappij en groeiend belang van de marketing voor consumptiegoederen;
- (e) de veroudering van de bevolking;
- (f) de kanaaltunnel;
- (g) onvoldoende beschikbare bedrijventerreinen;
- (h) de ontwikkeling van de telematica;
- (i) de verontreiniging van de zee.

Hier willen we vooral wijzen op de eerste twee punten. In de voorgaande paragraaf werd de interne eenheidsmarkt als een opportuniteit naar voren geschoven. Het beeld is echter niet zwart-wit, vooral niet omdat elke streek op uiteenlopende sectoren is gebaseerd. Dit is ook zo in West-Vlaanderen. In de streek is de landbouw nog steeds, zeker in termen van toegevoegde waarde, van betekenis. De Europese landbouwpolitiek heeft naar sterke marktorganisaties geleid. Vooral de bescherming van bepaalde landbouwproducten zoals granen, melkproducten, suikerbieten en in mindere mate vleesproducten is vrij groot. Elk van de bovenvermelde produktengroepen komt in West-Vlaanderen vrij goed aan bod.

Het is te verwachten dat het *Gemeenschappelijk Landbouwbeleid* in de komende jaren minder sterk zal zijn. Dit betekent minder interessante prijzen en zodoende vermindering van een gedeelte van de bestaanszekerheid van de Westvlaamse landbouw.

Bij de zwakten van de Westvlaamse economie werd gewezen op het relatief hoog aandeel van kansarme sectoren. Dit moet gedeeltelijk in verband worden gebracht met de mundialisering van de economie. Meer en meer ondernemingen gaan over in grotere structuren. Dit brengt *lokalizatieverschuivingen van loonintensieve produktieprocessen* mee. Doch ook eigen ondernemingen betrekken componenten met lage toegevoegde waarde uit lage-loonlanden, veelal uit eigen produktie-eenheden. Deze lageloonlanden zijn niet enkel buiten doch ook binnen de EG aanwezig. De interne markt kan dit proces in de hand werken.

De politieke omwenteling in Centraal-Europa betekent bijkomend een nieuwe bedreiging. Het loonpeil is er vrij laag, maar dit geldt dan ook weer voor het produktieniveau.

Een strategie voor West-Vlaanderen 2000

De uitgestippelde strategie voor West-Vlaanderen 2000 is opgebouwd uit zes deelstrategieën:

- (a) het valoriseren van de draaischijffunctie in Europa;
- (b) goede ontsluiting door het inpassen van het internationaal transportnetwerk;
- (c) nadruk op de endogene streekontwikkeling;
- (d) toeristische planning en produktverbetering;
- (e) ontwikkeling van tuinbouw en sierteelten;
- (f) optimaliseren van het woonklimaat door uitbouw van het kernenpatroon.

Bij elke deelstrategie worden bouwstenen toegevoegd om tot operationaliteit te komen.

Een eerste — daarom niet de belangrijkste — strategische optie haakt in op de bovenvermelde troeven inzake geo-ekonomische ligging en de haveninfrastructuur en op de opportuniteiten geboden door de interne markt. West-Vlaanderen moet zijn ligging in het binnen- en buitenland weten te valoriseren, niet zozeer als draaischijf van verkeer doch vooral als interessante vestigingsplaats voor industriële ondernemingen en distributiecentra.

Om deze eerste marktstrategie waar te maken wordt onder meer gedacht aan:

streekmarketing door de GOM-West-Vlaanderen; internationale school op basis van Engels; een Europees headquartercenter te Brugge; uitbouw van de transportzones LAR en Zeebrugge; verdere uitbouw van de haven van Zeebrugge; realisatie renovatieplan voor de haven van Oostende; valoriseren mogelijkheden van de luchthaven van Oostende;

De tweede strategische optie sluit aan bij de eerste. In wezen is ze komplementair. Het gaat om het beter inschakelen van de streek in het internationaal transportnetwerk zowel over de weg, per spoor als te water. Dit kadert in de eerder geschetste ontwikkeling van de haven van Zeebrugge, het SST-knooppunt te Rijsel en de Kanaaltunnel.

Het operationeel maken van deze strategische optie houdt een veelheid van concrete infrastructuurwerken in die betrekking heeft op autowegen, wegen, spoorwegen, waterwegen en telematica.

In het kader van de streekontwikkeling zijn er twee modellen bruikbaar. Het eerste is gebaseerd op externe groei-ondersteuning, op basis van vooral buitenlandse vestigingen. Een tweede model wil de ontwikkeling realiseren via de valorisatie van de interne groeikrachten zoals ondernemersinitiatief, kwaliteit van de factor arbeid, valorisatie van de research, enz.

Sinds het begin van de jaren tachtig legt de GOM-West-Vlaanderen nog meer dan voorheen het aksent op de endogene streekontwikkeling, met andere woorden op het valoriseren van de eigen groeikrachten van de streek. De typische KMO-struktuur van West-Vlaanderen vormt hierbij een belangrijke hoeksteen. Deze strategische optie zal in de jaren negentig onverminderd worden verdergezet. De formulering kan verfijnd en uitgebreid worden door volgende strategische optie

te poneren: 'endogene streekontwikkeling gesteund door innovatie in produkt en proces, door techniciteit en flexibiliteit in produktie, door marketing en export en door samenwerking tussen de grotere ondernemingen en de KMO's in de industrie van West-Vlaanderen'. Elk van deze woorden heeft een betekenis.

Hoe wordt een dergelijke strategische optie ook en nog meer in de jaren negentig waargemaakt? De noodzakelijke bouwstenen zijn talrijk en gevarieerd: ondersteuning toelevering en 'co-makership'; bevordering technologische vernieuwing door technologietransfer; creatie van een innovatief produktiemilieu (onder meer kenniscentra); uitbouwen en stroomlijnen van permanente vorming en bijscholing; optimaal valoriseren van de factor arbeid; bedrijvencentra; band tussen grote ondernemingen en KMO's toehalen door:

technologisch management ondersteuning, export management ondersteuning; aanwending aangepast machinepark en aanwending informatietechnologie; meer aandacht voor design; kwaliteitsbeleid.

De toeristische sektor vormt een belangrijk onderdeel van de tertiaire sektor in West-Vlaanderen. Het is evenwel een sektor die, vooral aan de Kust, benevens een aantal sterkten, structurele zwakten kent. Om hieraan een duurzame oplossing te geven is een degelijke aanpak noodzakelijk. De strategie voor de toeristische sektor van West-Vlaanderen is kernachtig in volgende bewoordingen te formuleren: 'meer toeristische planning, grondige produktverbetering en -vernieuwing en een efficiënte marketing'.

Tot een betere toeristische planning behoren twee hoofdelementen:

- (a) de struktuurplanning en (b) de marketingplanning.

De *struktuurplanning* behelst in de eerste plaats een lange-termijn ruimtelijke ordening. Een struktuurplan voor de Kust en het Achterland in het algemeen en voor de individuele badplaatsen in het bijzonder moet centraal staan. Centraal moeten deze elementen staan die essentieel de attractiviteit van de Kust en het Achterland uitmaken.

De tweede komponent van de planningidee is de marketingplanning. Een strategisch marketingplan is een plan op middellange termijn waarin de globale richting van het marketingbeleid wordt aangegeven, zowel de aard van de produkten, de keuze van de markten als de hoofdlijnen van het distributie- en kommunikatiebeleid.

Produktverbetering en -vernieuwing, kortweg produktverbetering genoemd, vormt het tweede element van de deelstrategie toerisme. De produktverbetering behelst zes deelvlakken: (a) het natuurlijk rekreatief apparaat, (b) het man-made rekreatief apparaat, (c) de urbanistische aspecten, (d) de logiesakkommodatie, (e) het onthaal van de vakantieganger en (f) het management in de toeristische sektor. De produktverbetering moet aansluiten bij het streven naar meer beleven van de vakantie, de groei van de korte vakanties, het streven naar meer kwaliteit en het milieubewustzijn van de toerist.

De analyse van de land- en tuinbouwsektor wijst dui-

delijk op de te volgen weg. De strategie ten aanzien van de sektor ligt op een dubbel vlak: uitbouw van de tuinbouw, ontwikkeling van sierteelten en veel meer aandacht voor de scholing in de land- en tuinbouw. Uit hoofde van de pedologische eigenschappen van de grond is de Westvlaamse bodem — behalve de Polders — zeer geschikt voor tuinbouw. Daarenboven is er een bijzondere ondersteuning van het Provinciaal Onderzoek- en Voorlichtingscentrum voor Land- en Tuinbouw en van de Tuinbouwveiling te Roeselare. De sier- en snijbloementeel en boomkwekerij is vooral mogelijk in de zandstreek van West-Vlaanderen.

De verdere uitbouw van de tuinbouw en de ontwikkeling van de sierteelt vergen echter als komplement een opgedreven scholing. Deze scholing en bijscholing mag niet beperkt blijven tot enkele subsectoren, doch moet zich richten naar de volledige landbouwsector. De Provinciale Overheid zou hier een waardevolle coördinerende rol kunnen vervullen.

De visserijsector, een tweede luik van de primaire sector, biedt ongetwijfeld perspectieven op het vlak van de verwerkings- en de distributiesector.

Een zesde en laatste strategische optie behelst het bewaren en uitbouwen van het bestaande kernpatroon of met andere woorden een gedecentraliseerde concentratie. De provincie wordt niet gedomineerd door een agglomeratie noch door een stad. Ruimtelijk zit West-Vlaanderen op vier hoofdpijlers (Brugge, Kortrijk, Oostende, Roeselare) en meerdere kleinere provinciale kernen. Door deze structuur te aksentueren wordt ingespeeld op het vooropgestelde objectief van het optimaliseren van het woonklimaat. Om aan deze strategische optie een zichtbare inhoud te geven, vragen enkele punten bijzondere aandacht.

Het verdient aanbeveling om de *medische, kulturele, recreatieve, sociale en onderwijsvoorzieningen* zoveel mogelijk te concentreren in de kernen. Ook de huisvesting voor bejaarden zal tot op zekere hoogte, wegens de gemeenschappelijke dienstverlening, onvermijdelijk in de verzorgende centra plaatsgrijpen.

Om het woonklimaat te verbeteren, worden onder meer volgende bouwstenen benadrukt:

- aanleg van meerdere kleinschalige en enkele grootschalige groenzones;
- groeninkleding van de bedrijventerreinen;
- grensoverschrijdend natuur- of landschapspark;
- waarborgen kwaliteit zeewater, verbeteren van de kustverdediging en beschermen van de duinen;
- lintbebouwing tegengaan;
- ruilverkaveling in een systeem van landinrichting;
- kwaliteit van de oppervlaktewaters: brongerichte aanpak en strengere normen;
- doelmatige afvalstoffenverwerking:
 - optimaliseren van de bestaande installaties,
 - recyclage;
- mestproblematiek:
 - mestverwerking naast mestbank,
 - grondige herstructurering van de varkenssector.

*
* *

Het operationeel maken van de zes geschetste strategieën moet leiden tot de realisatie van de vooropgestelde doelen bij het einde van de eeuwwisseling. Zij zullen echter niet enkel veel financiële middelen doch ook bijzonder veel menselijke inzet vergen. De realisatie van de doelen zou de bekroning zijn van ongeveer een halve eeuw ontwikkelingswerk in West-Vlaanderen.

KB - IMPORT-EXPORTSERVICE

Wie wil importeren of exporteren, komt al vlug terecht in een kluwen van formaliteiten. Vrij ingewikkeld om daarin z'n weg te vinden. De Kredietbank helpt u daarbij. Want met meer dan 50 jaar ervaring kennen wij beter dan wie ook het klappen van de import-exportzweep.

Om te importeren of te exporteren hoeft u echt niet groot te zijn. Maar kies dan wel een bank waarmee u het kunt worden.

Wij informeren via drie kanalen:

- De Import-Exportberichten
- De Landenbrochures
- De Import-Exportbrochures

Bestel onze gratis informatiebrochure door bijgaande

coupon op te sturen naar: **KREDIETBANK, CABC - Import - Exportpromotie - 8820 Broekstraat 56 1000 Brussel**

Dan kunt ook u weldra door uw import en export groot worden.

Stuur mij gratis:

- De maandelijks Import-Exportberichten
- De Landenbrochures: Frankrijk
 Nederland Italië Bondsrepubliek Duitsland
 Spanje Groot-Brittannië
- De Import-Exportbrochures

Voor naam: _____ Naam: _____

Bedrijf: _____

Functie: _____ BTW-nr.: _____

Adres: _____ Nr.: _____ Bus: _____

Postnr.: _____ Gemeente: _____

Beter met de bank van hier.